

Konference na téma „Důchodová reforma – jak dál?“

16.06.2010

Vysoká škola finanční a správní a Centrum pro sociální a ekonomické strategie Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy uspořádaly 15.6. 2010 v Grandhotelu Bohemia v Praze odbornou konferenci na téma „Důchodová reforma – jak dál ?“. Akce byla zaměřena na prezentaci výsledků vědecké práce obou institucí v konfrontaci se Závěrečnou zprávou poradního expertního sboru ministrů financí a práce a sociálních věcí (PES).

V programu vystoupili rektorka VŠFS **Bohuslava Šenkýřová**, děkan FSV UK **Jakub Končelík**, vedoucí CESES FSV UK **Martin Potůček**, vedoucí KVE VŠFS **Jaroslav Vostatek**, vedoucí CESTA VŠFS **Vojtěch Krebs**, bývalý ministr práce, premiér a eurokomisař **Vladimír Špidla**, vedoucí PES **Vladimír Bezděk** a místopředseda ČMKOS, člen PES **Vít Samek**. V diskusi výrazně vystoupil prezident APF ČR a člen PES **Jiří Rusnok**.

Profesor Potůček se věnoval místu důchodové reformy v sociálním, ekonomickém a politickém vývoji země. Existuje řada kritérií, podle nichž je možné ji koncipovat a posuzovat – kvalita života důchodců, mezigenerační a intragenerační solidarita, sociální spravedlnost, míra ekvivalence, odolnost zvoleného řešení v čase nebo také rozpočtová odpovědnost. Upozornil na trend omezování příjmů do veřejných rozpočtů, které se dotýkají i zdrojů důchodového systému. Český sociální stát je v evropském srovnání jak vysoce výkonný, tak úsporný. Poukázal na nespravedlnosti současného průběžného systému v postavení zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných (s výrazným vychýlením v neprospěch zaměstnanců), ale i v postavení rodičů pečujících o děti a bezdětných (s výrazným vychýlením v neprospěch rodičů). Přítakání roli odborníků z MF a MPSV ustavené Poradní expertní skupiny -PES - neformálně nazývané Bezděkovou komisí) v přípravě důchodové reformy neznamena, že by její poslední návrh neměl být vystaven dalšímu expertnímu skrutiniu, zejména tam, kde se dotýká dalších oblastí sociální a hospodářské strategie – například rodinné politiky či chystaných reforem daňové soustavy s dopady na ekonomickou situaci různých sociálních skupin. K citlivým místům realizace důchodové reformy navržené PES lze řadit:

- snížení procentní výměry příspěvků na sociální pojištění a spoléhání se na dodatečný příjem z výnosu obecných daní;
- ponechání širokého prostoru pro masivní uplatňování strategie černého pasažera ze strany pojištěnců;
- reforma (snížení procentní výměry příspěvků do systému, snížení úrovně jejich zastropování i navrhované zvýšení 10 % výměry DPH) povede k dlouhodobému výraznému rozevírání nůžek mezi nízko- a vysokopříjmovými kategoriemi obyvatelstva;
- reforma nereaguje na výnos Ústavního soudu o protiústavnosti nynějších redukčních hranic výpočtu důchodů.
- nedostatek času na přípravu reformy s rizikem její nevyváženosti a neudržitelnosti v čase.

Profesor Vostatek obhajoval zásadní důchodovou reformu podle scénáře doporučeného Světovou bankou od roku 2003, která by znamenala rozdělení dnešního státního důchodového systému na dvě koncepčně zcela odlišné pilíře: na pilíř zásluhový a pilíř sociální. V zásluhovém pilíři, který je jádrem celého Panevropského penzijního systému, intenzivně doporučeného Světovou bankou, je zaplacené pojistné odváděno na osobní účet v Sociální pojišťovně, kde se zhodnocuje a při odchodu do penze se starobní důchod vypočte ze stavu osobního účtu pomocí aktuální očekávané střední délky života pojištěnců v příslušném věku. V tomto tzv. nefinančním příspěvkově definovaném systému (NDC) je také možno zabudovat platby státu za „státní pojištěnce“, jimiž jsou v první řadě rodiče pečující celodenně o malé děti. Platby státu se v systému NDC odvádějí do rezervního fondu tohoto moderního systému sociálního pojištění. Až na tyto platby státu je celé hospodaření

systemu NDC dúsledně odděleno od státního rozpočtu a řídí se výhradně zákonem o sociálním starobním pojištění. Ze samostatného pilíře sociálních penzí se podle koncepce Světové banky vyplácejí sociální důchody a příplatky ke starobnímu důchodu do výše zákonného minima. Na sociální důchod by se převedla dnešní základní výměra důchodu ve výši 2 170 Kč; vyplácela by se dál. Sociální penze jsou financovány ze státního rozpočtu, nikoliv tedy z pojistného. Reformu dosavadního nesourodého a silně znivelizovaného systému je nutno uskutečnit jednorázově a co nejdříve. Všechny dosavadní důchodové nároky z dosavadní procentní výměry starobního důchodu se přitom musí plně zachovat – přepočítat na výchozí stav osobního účtu každého pojištěnce. Třetím pilířem Panevropského penzijního systému jsou dobrovolné soukromé penze – podnikové i individuální.